

editorial

Amb les arrels al sauló

Quan es va tenir notícia de la jubilació administrativa del Dr. Pere Montserrat i Recoder, l'any 1985, a Mataró, la seva ciutat natal, ja va sorgir la proposta de retre-li un homenatge, però en aquell moment els actes no es van poder tirar endavant. No va ser fins a l'any 2004, quan Moisès Guardiola (botànic i membre de la Secció) va posar-se en contacte amb el Dr. Montserrat, que el projecte va començar a ser possible. Era un bon moment perquè es complien 50 anys de la primera publicació dels resultats de la tesi del Dr. Montserrat, *Flora de la Cordillera Litoral Catalana, porción comprendida entre los ríos Besós y Tordera, a Collectania Botanica*.

Per què la Secció de Ciències Naturals del Museu de Mataró volia fer un homenatge al Dr. Montserrat? Aquesta és una de les preguntes que més s'ha repetit en els darrers tres anys, i que després de totes les activitats que es van organitzar al llarg del 2006 (jornades científiques, exposició, sortides, etc.), ha estat àmpliament resposta, amb l'evidència de la necessitat de reconèixer els mèrits d'aquest gran científic d'arrels maragines. La present publicació hauria de justificar per ella mateixa l'homenatge; ja que no només interessa la trajectòria científica del Dr. Montserrat, sinó també la seva vessant humana, explicada en un article i admirada per tots els seus deixebles, i per tots els qui hem tingut el plaer de coneixer-lo en persona.

Engegada la proposta d'unes jornades científiques com a homenatge, ens vam posar en contacte amb el Dr. Montserrat i la seva família per tirar-ho endavant. Val a dir que des de l'inici ens vam sentir escoltats, recolzats i fins i tot animats, encara que les nostres possibilitats eren modestes.

L'entusiasme, la capacitat de treball i la quantitat d'informació que vam rebre del Dr. Pere Montserrat i del seu entorn va ser tanta, que rapidament ens vam adonar que el plafó que explicava els mèrits del futur homenatjat

s'havia de convertir en una exposició, i que calia desplaçar-nos a Jaca per recollir més informació i compartir amb ell les nostres idees. Amb l'ajut de Carles Marfà (director del Museu de Mataró), del treball dels voluntaris de la Secció i de l'equip tècnic del Museu de Mataró, finalment l'exposició també es va poder dur a terme.

En el llarg camí de preparatius per a l'homenatge, desitgem constatar una agrable sorpresa amb què vam trobar-nos tots els qui vam treballar per al Dr. Montserrat: el nostre personatge va brindar-nos un magnífic regal, una informació insospitada i molt valiosa per a les nostres investigacions. Nosaltres esperàvem oferir el resultat de la recerca sobre el tema que més ens ha preocupat des de la creació de la Secció de Ciències Naturals del Museu de Mataró (l'any 1979): donar a conèixer el patrimoni natural de la comarca del Maresme i, en aquest cas concret, reconèixer la feina del Dr. Montserrat referent a això. Però el Dr. Montserrat a través de la seva dedicació incansable a la ciència, la seva capacitat de treball i la seva personalitat vital i amable, ens ha desbordat amb nous coneixements sobre un medi en el qual fa més de 50 anys que no hi viu, però que encara coneix amb detall. A més, la seva brillant carrera científica, sumada a la capacitat d'anàlisi històrica dels qui han viscut més de 80 anys, ens ha donat mil idees per seguir estudiant. Sí, per què no dir-ho, a vegades acabàvem desbordats. Però hem recollit un munt de lla-vors del Dr. Montserrat que caldrà anar plantant per seguir estudiant el Maresme. Un magnífic regal.

Hem d'agrair molt especialment la col·laboració de la família Montserrat, de l'*Instituto Pirenaico de Ecología* (CSIC), de l'Institut Botànic de Barcelona (CSIC, Ajuntament de Barcelona) i de l'Escola de Natura del Corredor. Tots ells es van afegir al projecte de la Secció des de l'inici. L'Institut Botànic de

Barcelona és el dipositari de l'herbari que el Dr. Montserrat va aplegar durant el seu estudi de la serralada Litoral i, gràcies al Dr. Susana, vam poder mostrar els plecs de l'herbari original a l'exposició. L'*Instituto Pirenaico de Ecología* ha estat el lloc de treball del Dr. Montserrat durant més de 40 anys, allà es troben els seus deixebles més directes, el Dr. Villar i el Dr. Fillat, que han col·laborat activament en l'organització i desenvolupament de les jornades. També hem d'agradir l'ajuda del seu fill, el Dr. Josep M. Montserrat, botànic com el pare, que ens ha donat el seu recolzament com a familiar i científic. La gran família Montserrat, que encara resideix a Mataró, també ha recollit tots els actes d'homenatge des del principi. I l'Escola de Natura del Corredor va dedicar-li un parell de sortides de camp guiades, dins el programa de "Passejades de tardor" al Parc del Montnegre i el Corredor, que organitza la Diputació de Barcelona, en una de les quals hi va participar el Dr. Montserrat.

Les jornades d'homenatge al Dr. Montserrat es van dur a terme els dies 5 i 6 d'octubre de 2006, a Can Palauet de Mataró (www.scn-mm.cat/montserrat). Més de 80 persones, entre estudiosos, científics, naturalistes i estudiants, van assistir-hi i es van presentar fins a 17 ponències dins l'àmbit de la recerca botànica a Espanya i a Catalunya. Aquestes ponències es troben recollides en el present número de la revista *L'Atzavara*, junt amb d'altres articles d'interès. Tal i com s'interpreta del conjunt dels articles, són nombroses i molt valuoses les aportacions del Dr. Montserrat amb vista a la recerca actual en flora ibèrica i, especialment, una referència per a qualsevol

Foto: C. Duro

Foto: C. Duro

estudi de flora a la nostra comarca. No cal dir que es tracta d'un científic abastament reconegut dins la comunitat científica espanyola i europea. En el marc de les jornades, l'alcalde de Mataró, el Sr. Joan Antoni Baron, va dedicar unes paraules a aquest erudit mataroní i la Secció el va obsequiar amb una il·lustració científica de Jordi Corbera de les diferents varietats de fraret (*Arisarum vulgare* subsp. *simorrhinum*), espècie molt rara a Catalunya i que va ser estudiada pel Dr. Montserrat en la seva tesi.

L'exposició *Amb les arrels al sauló, homenatge a Pere Montserrat* es va poder veure entre els dies 5 i 20 d'octubre a Can Palauet i del 21 d'octubre al 3 de novembre al Museu de Mataró (www.scn-mm.cat/montserrat/expo0.html). Durant aquest temps, prop d'un miler de persones van visitar l'exposició. Enguany, l'exposició també ha estat present a la XIX Fira de l'Arbre de Mataró (del 9 a l'11 de febrer), per on es calcula que han passat unes 60.000 persones.

Esperem i desitgem que tots aquests actes hagin ajudat a conèixer de ben a prop un personatge tan singular com el Dr. Pere Montserrat i Recoder, un home de ciència, que encara té molt a dir, amb una saviesa, una capacitat de comunicació i una humilitat excepcionals. Cal aprofitar la seva incansable disposició a transmetre coneixements. Gràcies a ell, identifiquem millor la flora que habita la península Ibèrica i, en especial, la nostra comarca i podem interpretar la dinàmica i l'evolució del territori que trepitgem. Esperem que el present número de la revista que edita la Secció de Ciències Naturals del Museu de Mataró ajudi, un cop més, a acostar la ciència als ciutadans, perquè, en definitiva és a qui van adreçats els esforços dels científics.

Marta Comerma i Núria Benaiges